
Projekční činnost (dendrologické průzkumy, náhradní výsadby, osazovací plány, realizační dokumentace), realizace sadových úprav, údržba, poradenství

Předpis ke správné údržbě díla po předání

OŠETŘOVÁNÍ DŘEVIN

Zejména v prvních třech až pěti letech po výsadbě je třeba věnovat dostatečnou pozornost péči o vysazené keře a stromy. V těchto letech dochází k intenzivnímu růstu kořenového systému a návazně i nadzemní části dřevin. Je proto třeba vytvořit takové podmínky, aby rostliny mohly dobře zakořenit a zdárně prospívat. Cílem následujících zásad je zajištění odpovídajících podmínek pro zakořenění a úspěšný růst vysazených dřevin především v prvních letech po výsadbě. Proto je třeba věnovat pozornost především záливce, odplevelování, ořezu suchých nebo poškozených větví, hnojení a v neposlední řadě také kontrole výskytu chorob a škůdců.

Zálivka

Zajištění záливky je jedním z nejdůležitějších předpokladů pro užití rostlin po výsadbě. Jehličnany a stálezelené keře jsou obecně choulostivější na nedostatek vláhy po výsadbě než opadavé listnáče. Vydatná záливka je potřebná především při jarní výsadbě jehličnatých a stálezelených dřevin. Také za suchého podzimu před příchodem mrazu je třeba dřeviny důkladně zalít. Jinak se může stát, že se i kvalitní rostliny neujmou a uschnou, což je pak mnohdy nesprávně přičítáno účinkům mrazu.

Zalévat je třeba pravidelně, obzvláště v horkých letních měsících, kdy při dlouhodobé absenci vydatných atmosférických srážek jsou rostliny vystaveny dlouhodobému účinku sucha. Nejvhodnější doba pro záливku v tomto období je ráno nebo k večeru, kdy ještě slunce nemá takovou intenzitu. Je možné zalévat i přes den, ale jen je-li pod mrakem a teplota okolního vzduchu není příliš vysoká. Rostliny tak nejsnáze přijímají vodu a nejsou vystaveny šoku, který nastává, dojde-li k záливce v poledních hodinách, kdy je nejprudší slunce.

Záливka musí být vydatná. Lépe je zalévat jednotlivé keře a vyvarovat se pouhého rozprašování vody z velké vzdálenosti. Je pak obtížné poznat, jestli jsou všechny rostliny dobře zalaty. Aby nedošlo k „vyplavení rostlin“, je vhodné při zalévání vyčkat na vsáknutí vody a poté opakovaně zalít. Vláhové nároky jednotlivých druhů a kultivarů rostlin jsou různé. Obecně platí, že by měla být půda s výsadbami trvale mírně vlhká. Pro posuzování vlhkosti půdy není podstatná vlhkost nejsvrchnější vrstvy, ale půda v prostoru kořenů. Pokud dojde k úplnému vysušení půdy nebo naopak k dlouhodobému zamokření, dřeviny zahynou. Množství vody pro záливku se musí přizpůsobit místním podmínkám. Obecně však lze říct, že množství vody na kus na jednu záливku u mladých keřů činí 5 až 10 litrů, u stromů se pak potřeba vody pohybuje okolo 50 litrů, u alejových stromů vyšších velikostních kategorií až 100 l. Za velmi suchého a teplého počasí je třeba keře zalévat alespoň jednou za 2-3 dny, stromy nejméně jednou týdně.

Z často sázených dřevin upozorňujeme na potřebu vydatné záливky zejména u tují a tisů. S velikostí dřeviny však také stoupá množství dodávané vody. U dřevin platí zásada, že je účelnější zalévat méně často a důkladně než denně v malých dávkách.

Projekční činnost (dendrologické průzkumy, náhradní výsadby, osazovací plány, realizační dokumentace), realizace sadových úprav, údržba, poradenství

Pokud se výsadby nachází ve srážkovém stínu (např. od budovy), je potřeba zalévat je i v období dešťů, jinak může docházet k žloutnutí rostlin, opadu listů a květů, usychání větví až k úplnému úhynu celých rostlin.

Upozornění na přemokření

Při nepropustném podloží se mnohdy stává, že jinak normální záливka způsobí přemokření půdy a kořeny rostlin pro nedostatek vzduchu v půdě odumřou. Proto je třeba občas kontrolovat správné dávkování záливky posouzením půdní vlhkosti v hloubce alespoň 10 cm. Půda nesmí být u žádných rostlin s výjimkou bažinných trvale mokrá. Příznaky nadbytku vláhy na rostlině jsou podobné, jako u záливky nedostatečné - vadnutí. Proto je nutné při pochybnostech o příčinách vadnutí rostlin požádat o odborné posouzení. Vyskytují-li se v zahradě partie osázené suchomilnými rostlinami jako např. trávy nebo některé trvalky vyžadující sušší půdu, je třeba záливku přizpůsobit nebo zásadně omezit.

Po dobrém zakořenění rostlin se nároky na závlahu výrazně snižují. Většinu běžně sazených stromů a keřů již není třeba po dvou až třech letech zalévat s výjimkou dlouhodobého sucha. Podle podmínek stanoviště je vhodné trvale doplňovat atmosférické srážky zejména u azalek, rododendronů, tují a to i v zimním období.

Odplevelení záhonů a odpíchnutí okrajů trávníku

Partie tvořené souvislou výsadbou keřů jsou mulčované vrstvou drcené borky, která nejen zamezuje rychlému odpařování vody z půdy, ale zároveň i částečně omezuje prorůstání plevelů a zvyšuje estetický dojem už bezprostředně po výsadbě. Mulčování však v žádném případě nemůže plně nahradit pletí. Případné plevely je proto třeba odstraňovat průběžně, aby se zabránilo rozrůstání plevelů a tím tak souvislému zaplevelení výsadeb do doby, než rostliny zakryjí půdy a samy plevely potlačí. Odstraňování plevelů je nejúčinnější provádět pomocí lopatky, kterou se odstraní rostlina i s kořenem. Není-li tomu tak, je jejich úplná likvidace velice obtížná. Další z možností jak se zbavit plevelů je použít bodově selektivní herbicidy. Zde je ovšem nebezpečí, že při rozprašování herbicidu bude zasažena i žádoucí rostlina - keř a může dojít k jejímu úhynu nebo poškození. Dalším z opatření, jak omezit případně zabránit prorůstání plevelů do záhonů, je odpíchnutí okrajů trávníku, vytvoří se tak malá brázdička, tvořící hranici mezi záhonem a trávníkem, což je výhodné i pro udržování trávníku sekačkou. V místech, kde byl instalován plastový oddělovací pás, se toto neprovádí.

U solitérních stromů a keřů je výhodné v prvních letech udržovat kořenovou mísu v bezplevelném stavu pro usnadnění seče trávníku a zabránění možného poškození dřevin způsobené sekačkou. Kořenová mísa slouží také proto, že kořeny rostlin nejsou vysilovány konkurenčním bojem o živiny a vláhu s trávníkem.

Mulčovací materiál je potřeba pravidelně doplňovat, jelikož podléhá tlení. Každoročně se provádí doplnění cca 1/3 původního materiálu.

Řez, tvarování

Základní řez dřevin, pokud byl potřebný, byl proveden při výsadbě. V dalším roce po výsadbě většinou není třeba provádět zkracování přírůstků a rostliny je lépe ponechat jejich přirozenému vývoji. Podle potřeby je však třeba počítat s prováděním případného *asanačního řezu*, kterým se odřezávají větve suché, mechanicky poškozené, namrzlé, případně nemocné (objeví-li se však náznak výskytu choroby nebo škůdce je třeba ihned se obrátit na naši firmu). Je třeba odstranit i

Projekční činnost (dendrologické průzkumy, náhradní výsadby, osazovací plány, realizační dokumentace), realizace sadových úprav, údržba, poradenství

případné plané výhony, vyrůstající z podnoží nebo nežádoucí výmladky u keřů, jež často a hojně odnožují (např. svída, škumpa aj.).

Stromy ovocné a menší míře i okrasné vyžadují v prvních letech po výsadbě výchovný řez, kterým se založí správný tvar koruny. Výchovný řez stromů doporučujeme svěřit odborníkovi, protože nesprávně provedený výchovný řez již později není možné opravit bez poškození stromu.

Při odstraňování namrzlých větví u stálezelných keřů nebo jehličnanů se musí postupovat opatrně, aby nedošlo k poškození. U těchto dřevin totiž schopnost regenerace úplně chybí nebo je značně omezena. Je proto lépe vyčkat až vyraší, čímž se zároveň i ušetří pozdější opravny řez. U některých keřů se odřezávají odkvetlá květenství, aby se nevysilovaly tvorbou plodů (např. záhonové růže, šeříky, pěnišníky, azalky, dřevité pivoňky aj.). U většiny se však plody z estetického důvodu ponechávají.

Mají-li keře sloužit jako živý plot, závisí potřeba řezu na tom, zda se jedná o volně rostoucí nebo o tvarovaný živý plot. Keře tvořící volně rostoucí živý plot se zpravidla ponechávají bez zásahu, nebrání-li svým růstem jiným dřevinám nebo nezasahují-li nežádoucím způsobem do plochy. Je totiž žádoucí, aby vynikl jejich přirozený vzhled. Keře určené pro tvarování ať už listnaté nebo jehličnaté je zpravidla možné tvarovat již rok po výsadbě. Tvarování se provádí ve třech obdobích: na jaře kolem května, v létě v průběhu prázdnin a v zimním období na konci vegetačního období. U pomaleji rostoucích dřevin nebo u druhů, které zachovávají základní tvar plotu, můžeme zimní řez vynechat. Aby se předešlo živorení spodní části keře, je třeba tvarovat živý plot kónicky to je tak, že se stěna k hornímu konci mírně zužuje.

Správné zapěstování pnoucích dřevin a jejich údržba je odlišná podle druhů. Proto doporučujeme, obstarat si odbornou literaturu nebo konzultovat tyto otázky s odborníkem. Většina popínavých dřevin nevyžaduje pravidelný řez. Často však bývá nutné omezovat jejich růst, jestliže potlačují okolní porosty, stíní do oken nebo vrůstají do okapových žlabů. Některé v prvních letech vyžadují vyvazování na konstrukce nebo přichycení k podkladu jak je tomu např. u pnoucích růží, zimolezu, pnoucí hortenzie nebo u vistárie. Z často vysazovaných pnoucích dřevin je vhodný pravidelný řez zejména u pnoucích růží a plamének (Clematis).

Záhonové růže kvetou na nově vytvořených výhonech, a proto žádají každoročně krátký řez, který se dělá ihned po odkrytí. Plaménky se režou podle typů lišících se zejména dobou kvetení.

Zazimování dřevin

Jak již bylo výše uvedeno je třeba vysazené dřeviny před příchodem mrazů (obzvláště je-li suchý podzim) ještě důkladně zalít.

Choulostivější keře a popínavé dřeviny vyžadují na zimu příkrývku. Z opadavých listnáčů jsou to hlavně azalky, hortenzie, komule, dřevité pivoňky, ibišky, japonské javory, čilimníky, kručinky a zahradní růže. Příkrývá se také většina stálezelených keřů. Pozdě na podzim před začátkem mrazíků je třeba chránit spodní část rostlin u kořenového krčku (u báze). K přikrytí je možné použít chvojí případně ho kombinovat s listím. Listí se nahrne k bázi dřeviny nebo se použije pouze chvojí, kterým se dřevina obestaví.

Zahradní růže se začínají zazimovávat koncem října nebo začátkem listopadu. Před vlastní prací se zkrátí nadzemní část zahradními nůžkami. Keřové růže se nakopčí a přikrytí chvojím. Ochrana stromkových růží může být prováděna několika způsoby, například po zakrácení koruny je korunka zabalena do igelitu vyplněného listím nebo slámou. V igelitu jsou udělány

Projekční činnost (dendrologické průzkumy, náhradní výsadby, osazovací plány, realizační dokumentace), realizace sadových úprav, údržba, poradenství

malé otvory, aby se zabránilo zapaření, než přijdou mrazy. U popínavých růží je vhodné obložit chvojím spodní část.

Sloupovité a husté rozkladité jehličnany mají tendenci rozklesávat a rozlamovat se pod tíhou sněhu. Koruny sloupovitých tvarů proto doporučujeme lehce stáhnout (obmotat) textilním páskem nebo provazem. Z širokých tvarů jehličnanů doporučujeme průběžně odstraňovat sněh.

Po skončení zimy

Po skončení mrazů, nebo když sejde sněh, by se měla půda kolem keřů lehce udusat, došlo-li v důsledku zamrzání a rozmrzání půdy během zimy k případnému nadzvednutí rostlin. Byly-li rostliny vysazovány na jaře, je důležité nově vysazené dřeviny zalévat hadicí nebo konví bez růžice. Počasí se na jaře velmi rychle mění a půda vysychá. Začínají-li se rostliny probouzet, odstraní se chvojí a nakopčené růže se opatrně odhrnou motyčkou.

Hnojení

Chceme-li, aby dřeviny bujně rostly a kvetly, je třeba dodávat jim živiny přihnojováním. Pokud nebylo provedeno zároveň s výsadbou nebo v případě, že nedošlo k výměně půdy ve výsadbových jamách je dobře začít s přihnojováním cca rok po výsadbě. Je však věnovat pozornost výběru vhodného hnojiva, protože zvláště rododendrony a azalky vyžadují kyselou půdu. Hnojiva obsahující chlór (např. Vitahum) a kyselá hnojiva nejsou vhodná ani pro růže. Přihnojovat je možné buď organickými (např. kompost) nebo minerálními hnojivy, v podobě granulí (Cererit, NPK) nebo tablet. Nejlépe se osvědčuje zásobní hnojení tabletovým hnojivem Silvamix, které při správném použití zaručuje lepší využití dodávaných živin než při plošné aplikaci některého z průmyslových hnojiv. Jedná se o kombinaci prvků dusíku, fosforu a draslíku. Hnojivo neobsahuje nežádoucí příměsi ani chloridy. Živiny jsou pozvolně uvolňovány po dobu minimálně 2 let. Počet tablet, které se zapraví do půdy, je uveden v návodu na hnojivo, zpravidla se jedná o dva až tři kusy na keř a tři až pět kusů na strom. Aplikuje se ve vzdálenosti minimálně 15cm od krčku dřeviny, nejdále do vzdálenosti o 10 cm větší, než je průměr obvodu koruny na půdu. S aplikací se začíná těsně před vegetací do konce července. Rostliny vyžadující ke svému růstu kyselou půdní reakci se osvědčilo přihnojovat čas od času rozprostřením rašeliny, nebo speciálními hnojivy určenými pro rododendrony a azalky.

Při dávkování je nutné řídit se návodem pro ten který typ hnojiva. Nadměrné hnojení rostlinám škodí a může být i příčinou uhynutí rostliny

Choroby a škůdci

Je obecně známo, že častým důsledkem nesprávné péče o dřeviny je výskyt chorob a škůdců. Takto oslabené rostliny jsou ve zvýšené míře náchylné k chorobám a napadení škůdci. Proti jejich rozšíření je nejlépe bojovat průběžnou kontrolou. Prvním signálem, že něco není v pořádku je například předčasné žloutnutí listů, opadávání zelených listů, usychání, vadnutí atd. Rozpoznání skutečné příčiny a rada odborníka proto urychlí nápravu daného stavu. Zejména růže často trpívají chorobami a škůdci (mšice, padlí, skvrnitost), a proto jsou nutné postřiky.

Vyskytnou-li se proto u Vás jakékoliv pochybnosti o zdravotním stavu dřeviny, raději se co nejdříve obraťte na naši firmu.

Projekční činnost (dendrologické průzkumy, náhradní výsadby, osazovací plány, realizační dokumentace), realizace sadových úprav, údržba, poradenství

Další opatření

Při výsadbě stromů a některých velkých keřů se zajišťuje dřevina proti vyvrácení vyvázáním k jednomu nebo více kůlům. Tyto podpurné konstrukce je třeba udržovat ve funkční obvykle po dobu tří let. Poškozené, uvolněné nebo chybějící prvky je třeba uvést co nejdříve do původního stavu. Během této doby je třeba pravidelně kontrolovat, zda v místě upevnění nedochází k zaškrcení kmene stromu. Pokud je úvazek příliš těsný, musí být uvolněn. Po třech letech se kotvení stromu odstraní. Kmeny stromů bývají při výsadbě opatřeny jutovým nebo rákosovým obalem, který zabraňuje nadměrnému výparu a poškození kmene. Jutový obal je třeba odstranit co nejdříve po zakořenění stromu, rákosový obal je možno ponechat déle. V obou případech je nutné kontrolovat, zda nedochází působením obalu k zaškrcování kmene. Obaly se v tomto případě neuvolňují, ale odstraní.

Závěr

Předpokladem zdárného růstu a vývoje dřevin vedoucího k dosažení rychlého zápoje je zajištění pravidelné a trvalé údržby. Potřeba údržby je mnohdy podceňována. V počáteční fázi je kladen důraz především na zálivku a to v dostatečném množství. Zejména před příchodem mrazů je třeba rostliny ještě důkladně zalít, neboť je velmi častým jevem usychání rostlin v důsledku nedostatku vody. Vydatnost zálivky závisí na struktuře podloží. Je-li propustná půda, přebytečná voda odteče. Často se však při výsadbách zvláště v Praze a okolí setkáváme s nepropustným podložím, a proto je třeba pečlivě sledovat, aby nedošlo k přemokření půdy nebo dokonce až k odumření kořenů v důsledku dlouhodobého ponoření ve vodě. Takto poškozené rostliny, které mají odumřelé kořeny se již nedají zachránit. Je třeba připomenout, že nesprávná zálivka má vliv na výskyt chorob a škůdců. Nedílnou součástí péče je také odstraňování plevelů, což se posléze, dojde-li k jejich velkému rozšíření, může stát velmi nepříjemným problémem, znehodnocující estetický dojem a vyžadující značné úsilí pro nápravu. Z hlediska usnadnění údržby trávníku i záhonových výsadeb se jistě vyplatí i udržování odpíchnutého okraje.

Autoři textu: Ing. František Kmoníček, Ing. Barbora Grygová

Určeno výhradně zákazníkům firmy EKOLIA – zahradnická společnost s.r.o.

- všechna práva vyhrazena